

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Maximální minimum pro původce odpadů

Štěpán Jakl, Kristýna Husáková, Pavlína Rýpalová, Zdeněk Fildán,
Vojtěch Pilnáček 25. – 26. 5. 2020

Obsah prezentace

- **Působnost zákona o odpadech**
- **Definice odpadu**
- **Vedlejší produkt**
- **Hierarchie nakládání s odpady**

Právní předpisy

- Zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech
- Judikatura Evropského soudního dvora

Obsah prezentace

- **Působnost zákona o odpadech**
- Definice odpadu
- Vedlejší produkt
- Hierarchie nakládání s odpady

Působnost zákona o odpadech

- § 1 a 2 zákona o odpadech
- § 1 - ZO se vztahuje na nakládání s odpady a na předcházení vzniku odpadu
- Protože se ZO vztahuje na nakládání s odpady, je pro působnost zásadní rovněž definice odpadu podle § 3
- V některých bodech dochází k přesahu mezi § 2 a 3

Zcela vyloučené odpady

§ 2 odst. 1 bez odpadních vod

- radioaktivní odpady,
- uhynulá zvířata,
- některé produkty zemědělské a lesnické výroby (sláma, exkrementy) používané v rámci této výroby
- vyřazené výbušniny a střelivo
- nezachycené emise do ovzduší, a CO₂ ukládané do horninových struktur
- sedimenty přesouvané v rámci povrchových vod

Zcela vyloučené odpady

Nekontaminované zeminy, využité v místě stavby podle § 2 odst. 3

- Není zřejmé, co znamená pojem nekontaminované.
- Co znamená pojem místo stavby?
- Otázka vztahu k definici odpadu.
- Zeminy mimo místo stavby v režimu vedlejšího produktu (§ 3 odst. 7 – povinnost splnit vyhlášku 294/2005 Sb.).

Vyloučené, pokud zvláštní předpis stanoví jinak

- těžební odpad
- nepoužitelná léčiva a návykové látky
- vedlejší produkty živočišného původu (viz samostatná přednáška)

Nový zákon:

- výrobky s ukončenou životností v rozsahu upraveném samostatným zákonem
- látky, které jsou určeny k použití jako krmné suroviny s výjimkou VŽP

Odpadní vody

- Odpadních vod jsou vyloučeny z působnosti v rozsahu, v jakém se na ně vztahují jiné právní předpisy.
- Odvislé od úpravy v zákonech o vodách a o vodovodech a kanalizacích (akumulace v jímkách s likvidací na ČOV, odvádění kanalizací, vypouštění na základě povolení) případně v dalších předpisech (zákon o hnojivech)
- Jiné právní předpisy musí zajišťovat srovnatelnou ochranu se směrnicí o odpadech.

Obsah prezentace

- Působnost zákona o odpadech
- **Definice odpadu**
- Vedlejší produkt
- Hierarchie nakládání s odpady

Pojem odpad

- Odpad je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit.

Zbavování se

- Vždy, kdy osoba předá věc k využití nebo k odstranění nebo oprávněné osobě

V novém zákoně takové vymezení nebude, protože je zavádějící.

Pojem odpad

Úmysl zbavit se

- Předpokládá se pokud původní účelové určení věci zaniklo a v řízení o odstranění pochybností vlastník neprokáže, že takový úmysl nemá.

V novém zákoně

- vymezeno jako vyvratitelná právní domněnka úmyslu zbavit se odpadu pokud věc nelze používat k původnímu účelu
- nebude muset být vedeno řízení o odstranění pochybností

Pojem odpad

Povinnost zbavit se

- Jestliže osoba věc nepoužívá k původnímu účelu a věc ohrožuje životní prostředí nebo byla vyřazena na základě zvláštního předpisu.

V novém zákoně

- Povinnost zbavit se věci pokud není používána nebo ji není možné používat k původnímu účelu a ohrožuje životní prostředí, nebo vzniká jako zbytek při výrobě a nesplní požadavky pro vedlejší produkt.

Pojem odpad

Řízení o odstranění pochybností

- Rozhoduje krajský úřad.
- Na návrh vlastníka věci nebo z moci úřední.
- Není nastaven požadavek na podobu žádosti.
- Není nastaven správní poplatek.

Podle nového zákona nebude možné zahájit řízení o odstranění pochybností v případě, že bude vedeno řízení o uložení sankce nebo nápravného opatření

Obsah prezentace

- Působnost zákona o odpadech
- Definice odpadu
- **Vedlejší produkt**
- Hierarchie nakládání s odpady

Výrobní residuum

Hlavní produkt X výrobní residuum

- Produkce materiálu je výsledkem technické volby jedná se o produkt.
- Hlavní produkt nelze vyrábět bez vzniku materiálu jedná se o residuum.
- Pokud je záměrně změnou výrobního procesu sledováno získání materiálu se zamýšlenými vlastnostmi materiál může být produktem.

Výrobní residuum

- Vedlejší produkt
- Odpad

Vedlejší produkt X Odpad

§3 odst. 5: Movitá věc, která vznikla při výrobě, jejímž prvotním cílem není výroba nebo získání této věci, se nestává odpadem, ale je vedlejším produktem, pokud

- a) vzniká jako nedílná součást výroby,
- b) její další využití je zajištěno,
- c) její další využití je možné bez dalšího zpracování způsobem jiným, než je běžná výrobní praxe, a
- d) její další využití je v souladu se zvláštními právními předpisy a nepovede k nepříznivým účinkům na životní prostředí nebo lidské zdraví.

Movitá věc, která vznikla při výrobě

Co vše lze považovat za výrobu?

Jem možné považovat za výrobu demolici?

- Demolice spojená s výstavbou (stavební výroba).
- Samostatná demolice není součástí výrobního procesu.
- Příkladem může být frézování vozovky.

Čistění odpadních vod?

- Zde se nejedná o výrobu.
- Jinou otázkou je například úprava pitné vody .

Vzniká jako nedílná součást výroby

- Pokud materiál vyžaduje nějaký další způsob zpracování dodatečný k procesu výroby, jedná se o důkaz, že se nejedná o vedlejší produkt. Takový materiál by měl být typicky odpadem nebo výrobkem z odpadu.
- Otázka provázání výrobního procesu a dalšího zpracování.

Další využití je zajištěno

Důkazy pro

- existující smlouvy s odběrateli, nebo zaběhlý trh
- zisk

Důkazy proti

- neexistence trhu s daným materiálem
- materiál není použitelný pro zamýšlené využití
- zisk je nepatrný v porovnání s náklady odpad
- materiál je skladován po neomezenou dobu
- pouze část materiálu může být použita jako vedlejší produkt (mělo by se jednat o odpad, využitelná část se může později stát neodpadem)

Další využití je možné bez zpracování odlišného od výrobní praxe

- Pokud je nezbytné výrobní reziduum upravit nějakým jiným způsobem, než jak je upravován vstupní materiál, měla by tato úprava probíhat v odpadovém režimu.

Typické postupy pro nakládání s odpady.

- 1) odstranění nebezpečných vlastností
- 2) třídění využitelných a odpadových složek
- Naopak změna rozměru a tvaru je běžná i pro jiné materiály.

Další využití je možné bez zpracování odlišného od výrobní praxe

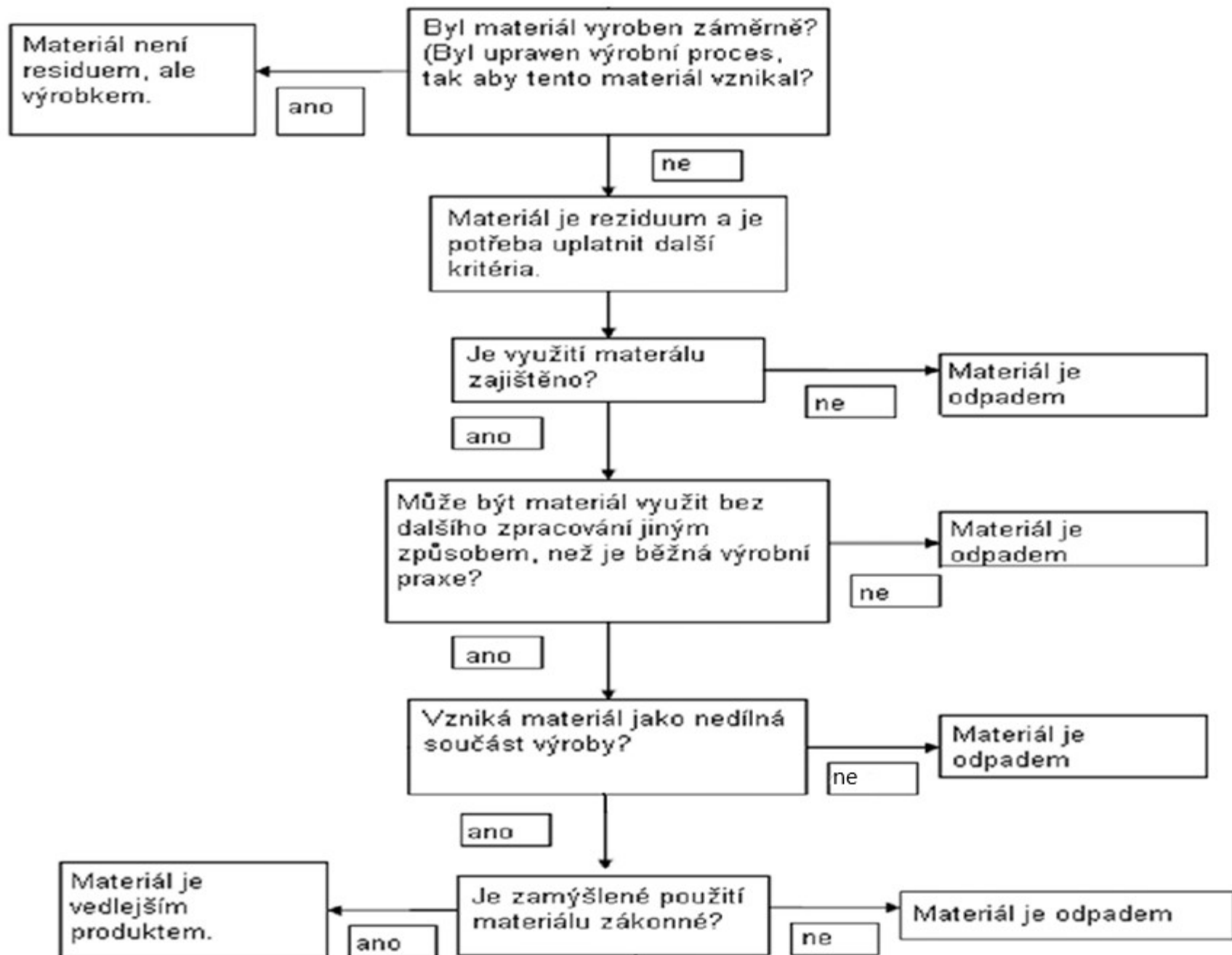
- Běžná výrobní praxe: mytí, sušení, homogenisování, přidávání dalších nezbytných materiálů.
- Všechny tyto procesy mohou probíhat, jak u původce tak u zpracovatele důležité je však zvážit otázku, nakolik je produkce materiálu integrální součástí výrobního procesu.

Další využití je zákonné a neohroží životní prostředí

- Je třeba posoudit daný materiál a způsob jeho použití souladu s s předpisy použitelnými na výrobky a s environmentální legislativou.
- Neohroží životní prostředí - stačí to, že věc splňuje předpisy na ochranu životního prostředí? Nezbytné rovněž splnit § 3 odst. 7.
- Protože vedlejší produkt není odpadem vztahují se na něj požadavky nařízení REACH.

Hierarchie nakládání s odpady

- **Co je hierarchie nakládání s odpady?**
- Praxe uplatňování hierarchie nakládání s odpady.
- Oběhové hospodářství

Právní ustanovení

- Článek 4 směrnice 2008/98/ES o odpadech
- § 9a zákona o odpadech
- § 16 zákona o odpadech
- Příloha č. 1 vyhlášky č. 294/2005 Sb.

Hierarchie nakládání s odpady

V rámci odpadového hospodářství mají jednotlivé činnosti následující prioritu

- předcházení vzniku odpadů
- příprava k opětovnému použití
- recyklace odpadů
- jiné využití odpadů
- například energetické využití
- odstranění odpadů

Odchýlení se od hierarchie

Základní výjimka

- Na základě posouzení dopadů životního cyklu zahrnujícího vznik a nakládání s odpadem pokud je porušení vhodné s ohledem na nejlepší celkový výsledek z hlediska ochrany životního prostředí.

Při uplatňování se zohlední

- celý životní cyklus výrobků a materiálů
- technická proveditelnost a hospodářská udržitelnost
- ochrana zdrojů, životního prostředí a zdraví
- hospodářské a sociální dopady.

Hierarchie nakládání s odpady

- Co je hierarchie nakládání s odpady?
- **Praxe uplatňování hierarchie nakládání s odpady.**
- Oběhové hospodářství

Vymáhání hierarchie

Původce má povinnost zajistit nakládání v souladu s hierarchií

- Součástí základního popisu je čestné prohlášení, že s odpadem nelze nakládat jiným způsobem.
- Nejsou nastavena žádná kritéria pro posuzování dopadů v rámci životního cyklu.
- Vymáhání hierarchie na původci je velmi složité.

V novém zákoně

- Obdobná povinnost, přímé vymáhání hierarchie je ale reálné pouze v extrémních případech.
- ~~Čestné prohlášení nahrazeno zdůvodněním.~~

Konkrétní omezení

- Zákaz skládkovat vytríděné složky KO, výrobky ve zpětném odběru a bioodpady (s výjimkou SKO), komposty, nebo výstupy ze zpracování SKO.
- Zákaz skládkování 2024 – směsný komunální odpad, využitelné a recyklovatelné odpady.

V novém zákoně

- Posun na rok 2030 – recyklovatelné odpady, výhřevnost 6.5 MJ/kg v sušině, biologická stabilita.
- U těchto odpadů bude navyšován poplatek za skládkování až do úrovně 1850 Kč v 2029.
- Omezení spalování a skládkování výmětů.

Hierarchie nakládání s odpady

- Co je hierarchie nakládání s odpady?
- Praxe uplatňování hierarchie nakládání s odpady.
- **Oběhové hospodářství**

Princip oběhového hospodářství

Základní princip

- Hodnota produktů a materiálů se zachovává co nejdéle. Když výrobek doslouží, suroviny se znovu a znovu používají.

Balíček k oběhovému hospodářství

- Novelizace šesti odpadových směrnic - 5. 7. 2018.
- Transpoziční lhůta 2 roky.
- V poslanecké sněmovně návrhy 4 zákonů: zákon o odpadech, zákon o výrobcích s ukončenou životností, novela zákona o obalech a změnový z.

Cíle oběhového hospodářství

Cíle podle novelizovaných směrnic

Recyklace komunálních odpadů

- 55 % v roce 2025
- 60 % v roce 2030
- 65 % v roce 2035

Omezení skládkování využitelných

- Využitelné a recyklovatelné odpady v roce 2030
- Nejvýše 10 % komunálních odpadů v roce 2035

Navýšení cílů recyklace obalových odpadů

- 65 % v roce 2025
- 70 % v roce 2030

Štěpán Jakl
jaklstepan@seznam.cz